

Molenpraat

Jaargang 5, nr. I

juni 2003

Uw donatie 2003

Ook nu treft u bijgaand weer een acceptgiro aan voor uw donatie voor dit jaar. Voor een minimum bedrag van € 12 mag u zich donateur / vriend van molen de Windlust blijven noemen.

Met u doen dat nog ongeveer 250 molenliefhebbers, gezamenlijk in 2002 goed voor een bijdrage van ruim € 4000. Totaal beschikt de Stichting nu over iets meer dan € 11.000, genoeg om een aantal wensen dit jaar te realiseren, onder andere glazen deuren voor de houten deuren aan de zuidzijde van de molen en een nieuwe (betere) buitenverlichting.

In dit nummer:

Veiligheid op de molen Fotocollage terug	1
Nieuwe stelling Duurzame houtsoorten	2
Vrijwilligers Uit het logboek Collectie molenkaarten	3
allerlei	4

Veiligheid op de molen en de Arbo-wet

Er lopen al jarenlang gesprekken tussen de Arbeidsinspectie en het Gilde van Vrijwillige Molenaars over de veiligheid op molens. Daarbij wordt dan enerzijds gedacht aan de veiligheid voor de molenaar bij het uitoefenen van allerhande werkzaamheden en anderzijds aan de veiligheid van bezoekers. Zou men alle regels van de Arbo-wet en de uitwerkingen daarvan door de Arbeidsinspectie nauwgezet willen opvolgen, dan zou het laten draaien van molens tot grote problemen leiden; denk daarbij bijvoorbeeld maar eens aan het voorleggen van de zeilen. Alle molen-eigenaren en vrijwillige molenaars hebben het advies gekregen van de Vereniging de Hollandsche Molens, te wachten met het nemen van definitieve maatregelen totdat duidelijk overeenstemming is bereikt

over alle maatregelen die noodzakelijk geacht worden. Vooruitlopend daarop is in de provincie Groningen al een proefproject uitgevoerd en er wordt nu bezien of dit landelijk overgenomen kan worden. Ook in de Nootdorpse Windlust zijn het afgelopen jaar al veiligheidsmaatregelen genomen. In verband met de huwelijken in de molen, is geruime tijd geleden al een leuning gemaakt bij de trap van de begane grond naar de meelzolder. Er is een afscherming aangebracht aan de kant van het bovenwiel waarlangs de molenaars moeten kruipen om regelmatig de temperatuur van de bovenas-lagering te controleren en te smeren met reuzel. Verder is er een luik gemaakt dat over het bovenste gedeelte van de trap naar de luizolder gelegd kan worden, zodat (vooral bij veel bezoekers)

niet iemand ongemerkt naar de bovenste verdiepingen van de molen kan gaan. Ten slotte is onlangs een hekje geplaatst bij het trapgat van de steenzolder. Dit laatste is in het bijzonder van belang wanneer groepen (kinderen) op de steen zolder uitleg krijgen. In afwachting van landelijke instructies zal in de Nootdorpse Windlust verder gewerkt worden aan maatregelen die noodzakelijk of wenselijk geacht worden.

een extra regel aan de onderkant van het hekwerk zorgt voor doorvalbeveiliging

Fotocollage terug

In het voorjaar van 1989 werd de geheel gerestaureerde molen officieel in gebruik gesteld. Bij gelegenheid daarvan bood de familie De Wolf-Van Domburg een fotocollage aan de gemeente aan. Op dit 'schilderij' (van 250 bij 80 cm) wordt een prachtig overzicht gegeven van de verschillende fasen van de restauratie. De collage kreeg indertijd een plekje in de leeskamer van de raadsleden in het gemeentehuis in de Dorpsstraat. Toen dit kamertje vanwege ruimtegebrek in gebruik genomen moest worden als werkruimte, verhuisde het geschenk van de familie De Wolf naar de dependance aan de Molenweg. Enkele jaren geleden werd duidelijk dat Nootdorp als gemeente niet zelfstandig zou blijven en het bestuur van de stichting VWN vroeg zich af, of de fotocollage nog wel de aandacht en plaats zou krijgen

die hij verdiende. Daarom werd besloten het college van B&W te vragen of zij de collage wilde overdragen aan het stichtingsbestuur. Het college was daartoe bereid. En zo siert dit prachtige foto-overzicht nu al bijna een jaar de benedenverdieping van de molen.

Nieuwe duurzame stelling

Het hout van de stelling (de omloop) van onze molen vertoonde al geruime tijd houtrot op diverse plaatsen. En zoals dat met houtrot gaat: elk jaar zie je de aantasting toenemen. Na ingewonnen advies bij de molendeskundige van de Provincie Zuid-Holland en met ruimhartige toestemming van de eigenaar, de heer L. van der Lee, werd besloten tot een complete vervanging van de stelling.

Toen de familie de Wolf in 1974 in bezit van de molen kwam was een van de eerste dingen die zij lieten doen het aanbrengen van een nieuwe

Aad van der Hulst en Mart Ruijgt bezig met het aanbrengen van het nieuwe hekwerk.

stelling (de oude stelling was geheel verdwenen). Dat kostte toen (1978) f 16.500., Een fors bedrag, zeker als men bedenkt dat de stelling 'slechts' 25 jaar is meegegaan. Anno 2003 kost een nieuwe stelling ten minste 35.000 euro en het zal u duidelijk zijn dat het bestuur er alles aan heeft

gedaan om ervoor te zorgen dat de stelling ditmaal heel wat langer meegaat. Omdat het bestuur van mening was dat de stelling wat betreft vorm, afmetingen en constructiedetails exact moest worden nagebouwd, moest de gewenste levensduur

worden gezocht in de toegepaste materialen. De nieuwe stelling is daarom opgebouwd uit houtsoorten die een zeer goede weerstand hebben tegen aantasting door schimmels of insecten. Daarover meer elders in deze Molenpraat.

De nieuwe stelling is rond de jaarwisseling gebouwd door Aad van der Hulst en Mart Ruijgt, twee ervaren timmerlui van Aannemersbedrijf W.A.Waaijer.

Onze vrijwilligers hebben al het schilderwerk voor hun rekening genomen, waarmee ze een flinke bijdrage hebben geleverd aan beheersing van de kosten.

Duurzame houtsoorten voor de stelling

Als het om houtsoorten gaat, wordt het woord 'duurzaam' in twee betekenissen gebruikt. Van oudsher wordt het woord duurzaam gebruikt om aan te geven dat een houtsoort goed bestand is tegen schimmels en insecten en tegen de invloed van weer en wind. Van recentere datum is het gebruik van het woord duurzaam om aan te geven dat het hout uit goed beheerde bossen komt. Bij de keuze van de houtsoorten voor de stelling heeft het bestuur met beide aspecten rekening gehouden. Uitzonderingen daargelaten gaat het bij duurzame houtsoorten (in de traditionele betekenis) om soorten die uit tropische regenwouden komen. Juist die bossen staan bloot aan kaalslag door de lokale bevolking en professionele houtkappers. Al geruime tijd werkt de internationale organisatie FSC (Forest Stewardship Council) aan een systeem waarbij hout uit

goedbeheerde bossen op herkenbare wijze in de handel wordt gebracht. Hout met FSC-keur is ook in ons land beschikbaar en het bestuur besloot daarom duurzame houtsoorten in beide betekenissen toe te passen.

Een bedrijf dat zich al jaren inspant voor de toepassing van FSC-hout is Houthandel Van den Berg in Nieuwerbrug a/d Rijn. Met dat bedrijf zijn we gekomen tot de volgende keuzes:

- voor de kolommen, de schoren, de buitensluitingen en de liggers: **Angelim vermelho**

. voor de stellingdelen (de vloer): **Sucupira vermelho**

. voor de liggers en het hekwerk: **Louro gamela**

Al deze houtsoorten komen uit Brazilië. In totaal werd ca. 8 m³ hout in de stelling verwerkt.

het werd hoog tijd

duurzame houtsoorten en loodslabben op de juiste plaats zorgen voor een stelling met een lange levensduur

Storm goed doorstaan

Op zaterdag 26 oktober 2002 was het al gaan stormen en op zondagmiddag zou de storm zijn hoogtepunt bereiken. Molenaar Fred Heidt ging die zondagochtend al vroeg naar de molen om extra maatregelen te nemen. Het mat toen al windkracht 9 Beaufort met uitschieters naar 10. Hij trok de knep met een spanband zeer stevig over de vangbalk, beide koppels maalstenen werden 'bijgezet' en hij legde het gevlucht met een extra roedeketting nog steviger aan de stelling vast. In de kap van de molen voelde hij de molenromp behoorlijk heen en weer wiegen. De molen doorstond de storm goed. Wel was er wat rietschade en een scheur van 20 cm in een van de zeilen. Dat de

maatregelen die Fred had genomen niet overdreven waren, bleek wel uit het feit dat de roedeketting in de vooruitlooprichting (de draairichting van de wieken) 'snaarstrak' stonden. De storm had de wieken dus toch een beetje door de vang getrokken, maar de roedekettingen bleken berekend op hun taak.

Het ligt in het voornemen in de loop van 2003 het riet op de door de storm beschadigde plaats en op nog enkele andere plekken te laten repareren.

Molen in de rouw

Op zondagavond 6 oktober 2002 overleed Prins Claus.. Molenaar Fred Heidt ging op maandagochtend 7 oktober in alle vroegte naar de molen om deze 'in de rouw' te zetten. Het gevlucht wordt daarbij zo gezet dat de bovenste wiek ruim door het hoogste punt heen is. In deze stand bleef de molen 10 dagen staan.

In een volgende Molenpraat zullen we wat nader ingaan op de diverse molenstanden en hun betekenis..

molen in de rouwstand

Uit het logboek: bijzondere gebeurtenissen

een bijzonder bezoek

In het logboek van de molen staan veel namen met opmerkingen van buitenlandse bezoekers. Op 29 juni bijvoorbeeld bracht de ambassadeur van Nigeria, mevrouw Dosumu, een bezoek aan de molen. Zij schreef in het logboek (vertaald uit het Engels): "Dit was een indrukwekkend en gedenkwaardig bezoek! Ik heb alle waardering voor het onschatbare werk dat meneer Tinus doet, niet alleen om deze prachtige molen in stand te houden, maar belangrijker nog, om een vitaal onderdeel van de Nederlandse traditie levend te houden".

een heel bijzondere dag

Op 2 mei 2002 schrijft Tinus Verwijmeren in het logboek: "Dit is de meest bijzondere dag die ik tot nu toe op de molen heb doorgebracht". Op die dag was hij namelijk niet alleen als molenaar op de molen, maar ook als buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand. In die laatste hoedanigheid mocht hij, op de meelzolder, het huwelijk sluiten van zijn zoon Toon met Karla van Teeffelen. Zowel de meelzolder als de begane grond (met tv-scherm) waren stampvol. Een trouwerij in oer-Hollandse sfeer.

onze molen op BBC-1

Ondanks de zeer sterke wind draaide de molen op 14 mei 2002 (de dag voor de Tweede kamerverkiezingen) toch, om een TV-team van BBC-1 opnamen te laten maken van en in de molen. Vooral de cameraman kon er niet genoeg van krijgen en hij moest door de producer letterlijk worden meegesleurd. Nog dezelfde avond werden de beelden uitgezonden in een programma over de verkiezingen. Het team schreef in het logboek: "Absolutely fascinating this wonderful windmill" En: "One of the best pictures I ever shot".

prachtig collectie molenkaarten

Louise Hendriks-Rodijk, een van onze vrijwilligers, verzamelt al geruime tijd prentbriefkaarten van molens. Zij verzamelt ze niet alleen, zij ordent de kaarten en zoekt de belangrijkste kenmerken op van die molens. Op dit moment omvat de collectie al 795 kaarten van windmolens en 58 van watergedreven molens. Al die kaarten bevinden zich in fraaie overzichtsmappen, een map per provincie. Alle mappen staan in een kastje op de meelzolder van de molen, ter inzage voor iedereen. Veel kaarten komen van Janet Vink en de landelijk bekende Nootdorpse molenkaartenverzamelaar Peter van der Drift heeft Louise met raad en daad bijgestaan. Vooral ook door de manier waarop de verzameling is opgezet mogen we gerust spreken van een uniek stukje 'eigenheid' van onze molen.

STICHTING VRIENDEN VAN DE WINDLUST TE NOOTDORP (VWN)

Secretariaat: Sytwinde 148, 2631 GW Nootdorp
 Telefoon 015-3109646 Fax 015-3105278
 KvK nr. 27172347 Rabobank Nootdorp 13.73.36.020

eigenaar:

de heer L.(Leen) van der Lee

bestuur:

Wim Waayer	voorzitter
Tinus Verwijmeren,	secretaris molenaar
Aad van der Velden	penningmeester
	Molenpraat
Fred Heidt	molenaar
Hans Klompenhouwer	lid

vrijwilligers:

Peter van der Drift
 Karel Ferbuyt
 Jeroen de Haan
 Louise en Jaco van Hekke
 Louise Hendriks-Rodijk
 Hans van der Goes
 Noud Janssen
 Nico Koot
 Jan Langeveld
 Leo Meewisse
 Dirk Pereboom
 Jan van der Sman
 Danny van der Ven
 Jeanne Waaijer-Blokland
 Jan van Wees

***Hij loopt met molentjes,
en vele andere uitdrukkingen***

Enig zoekwerk in woordenboeken en op internet leverde al gauw meer dan 50 uitdrukkingen op die te maken hebben met molens, molenaars, wieken, molenstenen en malen.

Vele van die uitdrukkingen kennen we allemaal, zoals;

. hij loopt met molentjes

. dat is koren op zijn molen

. een molensteen om je nek hebben,

maar kende u ook deze ? :

. elkeen trekt het water naar zijn eigen molen

. lopende winden en uitgaande vrouwen zijn niet te vertrouwen

. zolang de ezel zakken draagt, heeft de molenaar hem lief

. veel wind, weinig malen

molenpraat allerlei***huwelijken in de molen***

In 2002 vonden er 6 huwelijken plaats in de molen. Zoals het er nu uit ziet, zullen het er in 2003 ten minste 11 zijn. Nagenoeg alle huwelijken in de molen worden gesloten door de buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand Tinus Verwijmeren die, zoals bekend, ook molenaar is. Voor een huwelijk in de molen vraagt het bestuur van de stichting € 125 en verscheidene bruidsparen hebben daarvan gezegd dat ze het 'geen geld' vinden. Voor € 80 zorgt Eric van Houten voor een videoverbinding naar de benedenverdieping en daarvoor krijgt men ook de gemaakte video-opname.

aantal omwentelingen

De provincie Zuid-Holland kent een 'draaipremie' voor molens en daarvoor is een verzegeld tellertje aangebracht op de bovenas. De gedachte daarachter is, dat molens niet alleen in een goede staat moeten (lijken te) zijn, maar ze moeten regelmatig draaien, want dan weet je pas echt of de molen in goede staat is. Omdat de molen vorig jaar half november al klaargemaakt moest worden voor de afbraak van de oude stelling, moest genoeg genomen worden met het aantal omwentelingen van 138.000 over 2002 en dat leverde een draaipremie van € 410 op. Bij een aantal omwentelingen tussen 150.000 en 200.000 is de draaipremie € 455. De molenaars zouden de 'schade' van 2002 in 2003 graag goedmaken, maar tot nu toe waren er nogal wat zaterdagen met nauwelijks wind. Het is dus zeer de vraag of de 200.000 omwentelingen (premie € 545) gehaald kunnen worden.

boekje over Windlust te Nootdorp

Molenaar Tinus Verwijmeren is al enige tijd bezig gegevens over de molen te verzamelen om daar metertijd een boekje over te kunnen schrijven. Hij wordt daar sinds enige tijd in bijgestaan door vrijwilliger Jan van Wees. Kortgeleden hebben Tinus en Jan een bezoek gebracht aan het Molendocumentatiecentrum in Amsterdam. Tot hun niet geringe verbazing vonden zij in de archieven daar gegeven over de Nootdorps Windlust die zij nog niet kenden. Zo kan nu met vrij grote zekerheid vastgesteld worden dat de 'hergebruikbalken' in de Windlust afkomstig zijn van de roeden (de 'wiekenbalken') van een wipkorenmolen die op dezelfde plaats gestaan heeft. Verder is veel meer bekend geworden over de periode voordat de heer Koos de Wolf de molen met huis en schuur kocht (in 1974). Een aantal waardevolle foto's uit het archief in Amsterdam kon ter plekke worden 'gescand' en die zullen dus opgenomen worden in het te vervaardigen boekje.

bijna geen nesten meer

Enkele jaren lang waren de molenaars in het voorjaar soms dagelijks in de weer om nestmateriaal van kraaien uit de kap te verwijderen. Het was steeds weer verbazingwekkend om te zien hoeveel takken en andere 'troep' deze vogels wisten te verzamelen. Vrijwilliger Leo Meewisse ging eens bekijken of hij daar iets aan kon doen. Hij zag kans een gaasnet te spannen waardoor de kraaien niet meer binnen konden komen, terwijl de kap gewoon kon blijven draaien (om hem op de wind te 'kruien').

Eigen aansluiting op het elektriciteitsnet

Jarenlang kreeg de molen 'elektrische stroom' via de schakelkast van het naastgelegen café-restaurant 'De Vang'. Dat had zo zijn nadelen. Daarom werd besloten een eigen aansluiting te laten aanleggen door het voormalige elektriciteitsbedrijf Delfland. Die aansluiting kwam er op 5 augustus 2002. Nog diezelfde avond zorgde vrijwilliger Jan Langeveld ervoor dat de binneninstallatie die hij al klaargemaakt had, werd aangesloten op de binnengebrachte hoofdleiding. Een enorme verbetering!